

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของตลาดน้ำภาคกลางเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวของตลาดน้ำภาคกลาง 2) ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการตลาดน้ำเพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในภาคกลางของประชาชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการในตลาดน้ำ และเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ โดยการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ด้านการท่องเที่ยวของตลาดน้ำภาคกลาง 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของตลาดน้ำภาคกลางเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย โดยมีวิธีการดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือนักท่องเที่ยวในตลาดน้ำภาคกลางทั้ง 4 พื้นที่ เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จึงได้สุ่มตัวอย่างตามสูตรการคำนวณแบบไม่ทราบจำนวนประชากร (Infinite Population) โดยกำหนดความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ขนาดตัวอย่างจากการคำนวณ 385 ตัวอย่าง แต่เนื่องจากการเก็บแบบสอบถามบางตัวอย่างอาจเกิดการไม่สมบูรณ์ จึงได้มีการสำรองเผื่อไว้ 5% เท่ากับ 20 ตัวอย่าง รวมเป็นขนาดตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 405 ตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience หรือ Accidental Sampling) เป็นการเลือกแบบไม่มีกฎเกณฑ์อาศัยความสะดวกของผู้ศึกษาวิจัยเป็นหลัก กลุ่มตัวอย่างเป็นใครก็ได้ที่ให้ความร่วมมือกับผู้ศึกษาวิจัยในการให้ข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำแบบสอบถามไปแจกยังกลุ่มตัวอย่างและขอรับคืน และนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์นั้นมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้ง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ 1) วิธีการ Focus Group ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น และผู้ประกอบการประเภทที่พัก ร้านอาหาร ร้านของฝากของที่ระลึก การขนส่ง/ยานพาหนะ และการบริการนำเที่ยวอยู่ในตลาดน้ำภาคกลาง พื้นที่ละ 10 คน รวมทั้งหมด 4 พื้นที่ จำนวน 40 คน 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้นำท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาตลาดน้ำภาคกลาง โดยสัมภาษณ์ในเรื่องแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของตลาดน้ำภาคกลางเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พื้นที่ละ 3 คน รวมทั้งหมด 4 พื้นที่ จำนวน 12 คน

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (211 คน) มีระดับอายุ 20-29 ปี (171 คน) มีระดับการศึกษาระดับอนุปริญญา (115 คน) ประกอบอาชีพค้าขาย (122 คน) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท (172 คน) นักท่องเที่ยวรู้จักตลาดน้ำแห่งนี้หรือรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต (146 คน) ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาพร้อมกับเพื่อน (157 คน) ซึ่งมีจุดประสงค์ของการเดินทางมาท่องเที่ยวตลาดน้ำคือมาไหว้พระทำบุญ (152 คน) ลักษณะสินค้าที่ชื่นชอบและเลือกซื้อมากที่สุดคือสินค้าของใช้เบ็ดเตล็ด (117 คน) ความถี่ในการเดินทางมาเที่ยวชมตลาดน้ำส่วนใหญ่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวตลาดน้ำ 1 ครั้ง (179 คน)

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับศักยภาพการท่องเที่ยวของตลาดน้ำภาคกลางเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นดังนี้ ศักยภาพการท่องเที่ยวของตลาดน้ำภาคกลางเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาระดับศักยภาพการท่องเที่ยวของตลาดน้ำภาคกลางเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด คือด้านพื้นที่ ด้านสินค้า ด้านผู้ประกอบการ ด้านกิจกรรม ด้านการคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการเผยแพร่ข่าวสาร

1.3 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการตลาดน้ำภาคกลางเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

เมื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการตลาดน้ำภาคกลางเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ผลดังต่อไปนี้ มีการวิเคราะห์จุดแข็งอยู่ในระดับมาก การวิเคราะห์จุดอ่อนอยู่ในระดับปานกลาง มีการวิเคราะห์โอกาสอยู่ในระดับมาก และวิเคราะห์อุปสรรคอยู่ในระดับมาก

1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของตลาดน้ำภาคกลางเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นดังนี้ แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของตลาดน้ำภาคกลางเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาระดับความต้องการแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของตลาดน้ำภาคกลางเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร รองลงมาคือ ด้านการประสานงานเครือข่าย รองลงมาคือ ด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการประชาสัมพันธ์และโฆษณา

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.1 ตลาดน้ำคลองสวน

จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และสัมภาษณ์เชิงลึกตัวแทนประชาชนในชุมชน ตัวแทนผู้ประกอบการร้านค้า ตัวแทนเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ ตัวแทนผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของเทศบาล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1.1 ศักยภาพการท่องเที่ยวของตลาดน้ำภาคกลาง ตัวแทนผู้เข้าสนทนากลุ่มและตัวแทนที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ ได้สรุปศักยภาพการท่องเที่ยวของตลาดน้ำภาคกลางซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนี้ ตัวแทนผู้เข้าสนทนากลุ่มและตัวแทนที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ มีระดับความพึงพอใจต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของตลาดน้ำภาคกลางอยู่ในระดับมาก โดยสามารถสรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้

1) ด้านพื้นที่ คณะกรรมการตลาด หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องดูแลบริหารจัดการร้านของผู้ประกอบการให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยสะอาดน่าเดินซื้อสินค้า จัดบริเวณทางเดินชมตลาดมีความเหมาะสม หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องให้ความใส่ใจเรื่องความสะอาดกับพื้นที่ภายในและภายนอกตลาดอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดโซนสำหรับจำหน่ายสินค้าแต่ละประเภทและดูแลไม่ให้มีสินค้าที่เหมือนกันจำหน่ายหลายร้าน หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องหรือคณะกรรมการที่ดูแลตลาดมีระบบบริหารจัดการขยะอย่างเพียงพอ ชุมชนรักษาความสะอาดของแม่น้ำ คู คลองเป็นอย่างดีเพราะถือว่าเป็นหัวใจหลักของการท่องเที่ยวในตลาดน้ำรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมให้มีความเหมาะสม ส่วนใหญ่ตลาดน้ำภาคกลางจะไม่สามารถบริหารจัดการที่จอดรถให้เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยวได้

2) ด้านสินค้า คณะกรรมการตลาด หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยรวมของผู้เข้าเข้าสนทนากลุ่มและผู้ให้สัมภาษณ์มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สินค้าในตลาดได้ให้ผู้ประกอบการร้านค้าเข้ามาจำหน่ายสินค้าในตลาดโดยคณะกรรมการจะไม่มีสินค้าที่เป็นชนิดเดียวกันขายซ้ำหลายเจ้าเพื่อความหลากหลายของสินค้าในตลาดน้ำ สินค้าที่นำมาขายในตลาดจะต้องมีคุณภาพ สดใหม่มีรสชาติดีและร้านค้าจะต้องติดป้ายเพื่อแสดงราคาของสินค้าให้นักท่องเที่ยวได้ทราบราคาขาย ส่วนใหญ่จำนวนร้านค้าในตลาดน้ำมีเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว คณะกรรมการตลาดน้ำจะตรวจตราราคาสินค้าให้มีความเหมาะสมไม่แพงจนเกินไป และทุกๆ ตลาดน้ำจะมีสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตลาดตนเองส่วนใหญ่จะเป็นร้านค้าที่มีชื่อเสียงเก่าแก่เช่น ตลาดน้ำดอนหวายจะมีเป็ดพะโล้นายหนับขนมตาลป้าไข่ ตลาดคลองสวนจะมีกาแพโบราณแป๊ะหลี เป็นต้น

3) ด้านผู้ประกอบการ ตลาดน้ำภาคกลางส่วนใหญ่ทุกตลาดจะให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการดูแลตลาดเป็นอย่างดี ใส่ใจในคุณภาพของสินค้าเพื่อรักษาชื่อเสียงของตลาด มีการจัดวางสินค้าอย่างสวยงามสะดวกต่อการหยิบจับสินค้า พ่อค้าแม่ค้าแต่งกายสวยงามสุภาพเรียบร้อยต้อนรับลูกค้าด้วยความเป็นมิตรยิ้มแย้มแจ่มใส

4) ด้านกิจกรรม ตลาดน้ำทั้ง 4 แห่ง จะจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้เลือกหลายประเภท เช่น เดินชมวิถีชีวิตของคนในชุมชน และล่องเรือชมธรรมชาติริมฝั่งแม่น้ำ ทำบุญให้อาหารปลาที่วัด ตลาดน้ำได้จัดให้มีกิจกรรมการสาธิตการประกอบอาหารหรือประดิษฐ์สินค้าศิลปะสินค้าที่ถนัดกรรมภายในร้านค้าของตนเอง

5) ด้านการเผยแพร่ข่าวสาร คณะกรรมการตลาดน้ำทั้ง 4 แห่งมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบอยู่เสมอ

6) ด้านการคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวก ตลาดน้ำทั้ง 3 แห่ง จะมีการคมนาคมที่สะดวกต่อการเดินทางยกเว้นตลาดคลองสวนที่อาจจะอยู่ลึกและยังไม่มีรถโดยสารผ่านนักท่องเที่ยวจึงสามารถมาได้แค่รถโดยสารส่วนบุคคลหรือทางเรือเท่านั้น ทางเข้าตลาดน้ำดอนหวาย

2.1.2 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ด้านการท่องเที่ยวของตลาดน้ำภาคกลางเพื่อเตรียมการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

(1) จุดแข็ง มีดังนี้ ตลาดน้ำทั้ง 4 แห่งตั้งอยู่บริเวณศูนย์กลางของการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถมาแวะเที่ยวหรือเดินซื้อของหลังจากไปเที่ยวสถานที่อื่นในจังหวัดเดียวกันหรือใกล้เคียง อีกทั้งยังอยู่ในกรุงเทพมหานครหรือมีที่ตั้งที่ใกล้กรุงเทพมหานครทำให้สะดวกในการเดินทางวิถีชีวิตของคนในชุมชนตลาดน้ำทั้ง 4 แห่งยังคงสภาพวิถีชีวิตที่เรียบง่ายเน้นการดูแลพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน คนในชุมชนมีอุปนิสัยโอบอ้อมอารีรักความสงบ คนในชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นคนที่มีถิ่นฐานอยู่

ในชุมชนมาอย่างยาวนานเป็นคนเก่าแก่ที่อยู่กันมาจากรุ่นสู่รุ่นจึงมีความรักและผูกพันกันสามารถพึ่งพาอาศัยกันได้ มีความหวงถิ่นฐานของตนเอง และตลาดทั้ง 4 แห่งมีสภาพแวดล้อมที่มีความเป็นธรรมชาติ จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีบรรยากาศที่ดี มีความร่มรื่นอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครทำให้เดินทางสะดวก สินค้าที่นำมาจำหน่ายมีราคาไม่แพงเพราะสินค้าส่วนใหญ่มาจากผลผลิตในชุมชนโดยเฉพาะสินค้าตามฤดูกาล (2) จุดอ่อน มีดังนี้ ตลาดคลองสวนค่อนข้างขาดแคลนพ่อค้าแม่ค้าที่จะเข้ามาขายสินค้าในตลาดเพราะจากสภาพวิถีชีวิตของคนในยุคปัจจุบันที่เกิดการเปลี่ยนแปลงเพราะคนรุ่นใหม่ต้องการที่จะไปทำงานในอาชีพอื่นมากกว่าต้องการเป็นพ่อค้าแม่ค้าอยู่ในตลาด ระบบการบริหารจัดการภายในตลาดหรือการบริหารงานของคณะกรรมการพ่อค้าแม่ค้าและหน่วยงานภาครัฐที่ยังไม่มีการประสานที่ดี ทางเดินที่ให้นักท่องเที่ยวเดินซื้อสินค้าค่อนข้างแคบ ไม่มีศูนย์สำหรับคอยให้บริการนักท่องเที่ยว ไม่มีพิพิธภัณฑ์สำหรับจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของตลาด ตลาดน้ำบางแห่งยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่เพียงพอ ทำให้ประชาชนหรือนักท่องเที่ยวยังไม่รู้จักตลาดน้ำเท่าที่ควร (3) โอกาส มีดังนี้ พื้นที่ของตลาดน้ำทั้ง 4 แห่งอยู่ในพื้นที่ของจังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่ดังๆ และสำคัญในจังหวัดหลายๆ ที่ทำให้ตลาดน้ำสามารถเป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่น่าสนใจได้อีกแห่งหนึ่งของจังหวัดได้ และตลาดน้ำแต่ละแห่งมีความเป็นเอกลักษณ์ ตลาดน้ำบางที่เปิดให้บริการทุกวัน เช่นตลาดน้ำดอนหวายทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาเที่ยวได้ตามสะดวกและทำให้ผู้ประกอบการร้านค้ามีรายได้เพิ่มขึ้น สินค้าการเกษตร เช่น ผักผลไม้ตามฤดูกาลมีชื่อเสียงในเรื่องคุณภาพ ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือวิถีชีวิตของคนในชุมชนจากจุดเด่นนี้จึงสามารถทำให้ตลาดเป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวได้ (4) อุปสรรค มีดังนี้ ตลาดน้ำทั้ง 4 แห่งยังไม่มีสิ่งดึงดูด (จุดขาย) ที่ทำให้นักท่องเที่ยวประทับใจในความ เป็นเอกลักษณ์ของตลาด มีสินค้าที่และบริการที่เหมือนกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะเหมือนกัน ตลาดน้ำบางแห่ง เช่น ตลาดคลองสวนไม่มีผู้ประกอบการประเภทที่พักที่คอยให้บริการกับนักท่องเที่ยว เช่น ที่พักแบบโฮมสเตย์ การที่คณะกรรมการตลาด ชุมชนจะพัฒนาตลาดเป็นสิ่งที่ค่อนข้างทำได้ยากเพราะการตัดสินใจจะต้องอยู่ที่เจ้าของตลาดเท่านั้น ภายในตลาดมีผู้ประกอบการที่ขายสินค้าประเภทเดียวกันหลายเจ้าไม่มีความหลากหลาย และอาจทำให้เกิดการแย่งลูกค้ากันได้

2.1.3 แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของตลาดน้ำภาคกลางเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1) ด้านการพัฒนาบุคลากร หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น เทศบาล ควรจัดอบรมเจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการร้านค้าให้มีทักษะการพูดฟังและสื่อสารภาษาอังกฤษกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในตลาด และควรจัดเจ้าหน้าที่ไว้คอยบริการให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตลาดน้ำให้กับนักท่องเที่ยว จัดอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อคอยให้ความรู้ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมของท้องถิ่น สร้างทัศนคติการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของผู้ประกอบการร้านค้าที่มีต่อนักท่องเที่ยว

2) ด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น เทศบาลหรือเจ้าของตลาดควรสร้างห้องน้ำเพิ่มให้มีเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยวซึ่งในปัจจุบันมีจำนวนน้อยมากและควรให้ห้องน้ำมีความสะดวกและปลอดภัยสำหรับผู้ใช้บริการเช่น ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ควรเพิ่มจุดสำหรับบริการข้อมูลข่าวสารให้กับนักท่องเที่ยว ตลาดควรมีป้ายบอกทาง และระยะทางไปสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ คณะกรรมการของตลาดควรดูแลหรือมีมาตรการดูแลเรื่องสุขอนามัยของร้านอาหาร ควรมีป้ายเตือนทางโค้ง ทางชัน ควรอำนวยความสะดวก

สะดวกด้านที่พักอาศัยให้กับนักท่องเที่ยวที่อยากพักค้างแรม และควรจัดให้มีบริการการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศให้กับนักท่องเที่ยว

3) ด้านการประชาสัมพันธ์และโฆษณา หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น เทศบาลและคณะกรรมการตลาด ควรการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของตลาดน้ำให้มากขึ้น เช่น จากสื่อทางโทรทัศน์ ทางอินเทอร์เน็ต จัดทำแผ่นพับที่มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการคือนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เช่น สนามบิน สถานีรถไฟ และสถานีรถไฟ เป็นต้น และควรให้จังหวัดมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของตลาดน้ำ

4) ด้านการประสานงานเครือข่าย ควรมีการสร้างเครือข่ายระหว่างสถานประกอบการกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาประจำจังหวัด ผู้ประกอบการร้านค้า โรงแรม ที่พักโฮมสเตย์ โดยจัดให้มีการประชุมร่วมกันเพื่อระดมความคิดเห็นในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของตลาดน้ำ

2. อภิปรายผล

2.1 จากการพิจารณาศักยภาพการท่องเที่ยวของตลาดน้ำภาคกลางเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านพื้นที่ที่สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ด้านพื้นที่ พื้นที่ขายสินค้าของตลาดน้ำมีความเหมาะสมแต่ควรปรับปรุงทางเดินภายในตลาดที่มีความคับแคบ ตลาดน้ำควรมีระบบการกำจัดขยะที่ดีเพียงพอต่อจำนวนขยะของตลาดน้ำที่มีจำนวนมาก ควรปรับปรุงพื้นที่บริเวณของตลาดน้ำให้มีความสะอาดน่ามอง ชุมชนควรรักษาสภาพน้ำในบริเวณตลาดน้ำให้มีความสะอาด การจัดการร้านของผู้ประกอบการจะต้องเป็นระเบียบเรียบร้อย ควรจัดให้ตลาดน้ำมีสภาพสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ปรับปรุงลานจอดรถในบริเวณพื้นที่ของตลาดน้ำให้มีเพียงพอกับจำนวนรถของนักท่องเที่ยว 2) ด้านสินค้า สินค้าที่นำมาขายในตลาดน้ำจะต้องมีความหลากหลายและมีความเป็นเอกลักษณ์ สินค้าที่นำมาขายในตลาดน้ำต้องมีเพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว สินค้าประเภทอาหารที่นำมาขายในตลาดน้ำจะต้องมีรสชาติดี สินค้าประเภทผักและผลไม้ที่นำมาขายในตลาดน้ำเป็นสินค้าพื้นบ้านมีให้เลือกหลายชนิดสดและสะอาด การจัดวางสินค้าที่เป็นระเบียบมองเห็นชัดเจน สวยงามมีการติดป้ายราคา และมีราคาสินค้าที่เหมาะสม 3) ด้านผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการที่นำสินค้ามาขายในตลาดน้ำควรมีใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความเป็นกันเอง แต่งกายสุภาพเหมาะสม และผู้ประกอบการที่นำสินค้ามาขายในตลาดน้ำพุดจาสุภาพไพเราะอ่อนหวาน 4) ด้านกิจกรรม ตลาดน้ำควรจัดให้มีกิจกรรมการทำบุญไหว้พระในพื้นที่ของตลาดน้ำหรือบริเวณใกล้เคียง กิจกรรมในตลาดน้ำควรมีความหลากหลาย เช่น ล่องเรือชมธรรมชาติ และชมวิถีชีวิตของชาวบ้าน ตลาดน้ำควรจัดให้มีกิจกรรมการสาธิตการประกอบอาหารหรือประดิษฐ์สินค้าศิลปะสินค้าหัตถกรรมของชุมชน 5) ด้านการเผยแพร่ข่าวสาร หน่วยงานภาครัฐควรจัดให้มีจุดบริการข้อมูลและข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้กับนักท่องเที่ยวหรือผู้ประกอบการ ตลาดน้ำควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลที่ดีกับนักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง 6) ด้านการคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวก การเดินทางเข้ามาที่ตลาดน้ำควรมีความสะดวก ตลาดน้ำควรมีการจัดการด้านความสะอาดของห้องสุขาและมีจำนวนที่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว การเดินทางเข้ามาที่ตลาดน้ำควรมีป้ายบอกทางชัดเจน ตลาดน้ำควรมีระยะทางในการเดินทางที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ Mowfort (2003:107 อ้างถึงใน พิมพ์ชนก มูล

มิตร, 2551:196) ได้กล่าวว่า ก่อนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างสาธารณูปโภคต่างๆ ในพื้นที่ท่องเที่ยว ควรศึกษาความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (Carrying Capacity: CC) รวมถึงการประเมินระดับของการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้ (Limits of Acceptable Change: LAC) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืน เพื่อป้องกันการทำลายคุณค่าของระบบนิเวศในธรรมชาติ และให้ทรัพยากรธรรมชาติสามารถคงอยู่สืบต่อไปได้ในอนาคต แนวทางปรับปรุงคุณภาพที่พัก ร้านอาหาร ร้านของฝากของที่ระลึก ตลอดจนบริการต่างๆ เพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว หากนักท่องเที่ยวพึงพอใจจะส่งผลกระทบยาวต่อการท่องเที่ยว คือ นักท่องเที่ยวจะกลับมาเที่ยวอีกครั้งและมีการบอกต่อและสอดคล้องกับศุภรัตน์ รัตนมูขัย (2541: 51-52) ได้กล่าวว่า การดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในพื้นที่จะต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อไม่ให้ระบบสภาพแวดล้อมเดิม สภาพความเป็นอยู่ดั้งเดิมจะต้องได้รับการเคารพ รวมทั้งผู้ประกอบการจะต้องมีความรับผิดชอบอย่างเป็นธรรมในการดูแลประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน แนวทางจัดงานประเพณีประจำปี ควรจัดเป็นประจำทุกปีและให้คงอยู่สืบไป ทรัพยากรเหล่านี้มีความสำคัญในการแสดงออกถึงวัฒนธรรมวิถีชีวิต และเอกลักษณ์ที่เป็นอยู่ของชุมชนซึ่งเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจิราภรณ์ อัมพรพรรคี (2549 อ้างถึงใน พิมพ์ชนก มุลมิตร, 2551:196) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมและให้ผลตอบแทนเป็นรายได้สู่ชุมชน และสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวในคุณค่าของวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังช่วยฟื้นฟูอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน เพราะเมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ จะเป็นการกระตุ้นให้ชุมชนฟื้นฟูวัฒนธรรมที่เสื่อมถอยกลับมา และพัฒนาให้มีเอกลักษณ์โดดเด่น อีกทั้งสร้างให้เกิดความภาคภูมิใจและเป็นการส่งเสริมให้เกิดการผลิตการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน เป็นการสร้างรายได้เข้าสู่ชุมชน และเป็นการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นไปพร้อมกัน

2.2 การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ด้านการท่องเที่ยวของตลาดน้ำภาคกลางมีดังนี้ 1) การวิเคราะห์จุดแข็งมีดังนี้ ตลาดน้ำตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร และมีเส้นทางคมนาคมรองรับหลายสายจึงสะดวกต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยว มีกิจกรรมการพายเรือคายัคและการนั่งเรือของนักท่องเที่ยวเพื่อชื่นชมธรรมชาติสองฝั่งคลอง ถือเป็นเสน่ห์ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สำคัญของตลาดน้ำ ตลาดน้ำมีการจำหน่ายสินค้าที่หลากหลาย โดยเป็นศูนย์รวมในการค้าขายพืชผัก และผลไม้ตามฤดูกาลจากเรือสวนไร่นาของเกษตรกรในย่านนั้น นอกจากนี้ยังมีจำหน่ายอาหาร รวมทั้งมีสินค้าหัตถกรรมของท้องถิ่นจำหน่ายด้วย ตลาดน้ำเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและความน่าสนใจเชิงประวัติศาสตร์ ตลาดน้ำมีเอกลักษณ์และความโดดเด่นเฉพาะตัว มีศักยภาพสูงเพียงพอสำหรับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมวิถีชีวิตและบรรยากาศของตลาดน้ำได้ 2) จุดอ่อนมีดังนี้ ตลาดน้ำขาดการวางแผนบริหารจัดการในระดับชุมชน เนื่องจากมีการบริหารผูกขาดโดยเจ้าของตลาด ทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชน สิ่งแวดล้อมของตลาดน้ำมีความเสื่อมโทรม ทั้งปัญหาหิ้งขยะมูลฝอยลอยล้นลำคลอง มีวัชพืชในลำคลอง ลำคลองสกปรก/น้ำเน่าเสีย ตลาดน้ำขาดความพร้อมด้านงบประมาณและความรู้เกี่ยวกับธุรกิจท่องเที่ยว ทำให้ต้องรอความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐเป็นหลัก ตลาดน้ำมีปัญหาการจราจรทางน้ำ ซึ่งยังไม่มีการแก้ไขปัญหาย่างเป็นระบบ ตลาดน้ำมีปัญหาเกี่ยวกับผู้ประกอบการ เช่น การจำหน่ายสินค้าราคาแพง มารยาทไม่เหมาะสม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายยังขาดการบังคับใช้กฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนในท้องถิ่น ยังขาด

ทักษะและความรู้ความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างแท้จริง ตลาดน้ำยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานไม่เพียงพอ เช่น ลานจอดรถ ห้องน้ำ การขาดความร่วมมือระหว่างองค์กรในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทำให้ตลาดน้ำพัฒนาไปได้ไม่ดีเท่าที่ควรและไม่มีความยั่งยืน วิถีชุมชนแบบดั้งเดิมของตลาดน้ำได้เปลี่ยนแปลงไปหมดแล้วแต่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกาท่องเที่ยวได้พยายามสร้างภาพลักษณ์และรูปแบบเดิมขึ้นมาเพื่อประโยชน์ทางการค้า ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความสงสัยและมองว่าเป็นการหลอกลวง 3) โอกาสமிดังนี้ กระแสแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ช่วยให้ผู้ประกอบการของตลาดน้ำภาคกลางมีทางเลือกในการพัฒนาและแปรรูปสินค้าให้มีความหลากหลายรองรับกับความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ กระแสการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่ให้ความสนใจกับธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีมากขึ้นซึ่งเป็นโอกาสของตลาดน้ำภาคกลางในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยว การรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน (AEC : ASEAN Community) ในปี พ.ศ.2558 เป็นโอกาสของตลาดน้ำภาคกลางที่จะรองรับนักท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอาเซียน ระบบสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัยในปัจจุบัน เป็นทางเลือกของตลาดน้ำภาคกลางที่จะนำมาใช้ในการบริหารจัดการตลาดน้ำได้ เช่น การจัดทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลของตลาดน้ำ จังหวัดที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งในเชิงธรรมชาติและประวัติศาสตร์เป็นจำนวนมาก เอื้อต่อตลาดน้ำภาคกลางในการสร้างเส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวร่วมกัน นโยบายของรัฐบาลมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของตลาดน้ำภาคกลางซึ่งมีความโดดเด่นเชื่อมโยงทั้งทางธรรมชาติทางวัฒนธรรม และทางการเกษตร วิถีชีวิตและความต้องการของคนในสังคมปัจจุบันซึ่งผูกพันกับการคมนาคมทางบกมีความโหยหาวิถีชีวิตริมน้ำแบบสมัยก่อน เอื้อต่อตลาดน้ำภาคกลางในการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวให้สะท้อนมิติทางวัฒนธรรมของวิถีชีวิตริมคลอง 4) อุปสรรคมีดังนี้ ในปัจจุบันมีตลาดน้ำหลายแห่งเกิดขึ้นในเมืองไทย ทำให้ตลาดน้ำทั้ง 4 แห่ง ต้องแก้ไขปัญหาและพัฒนาตลาดน้ำให้มีศักยภาพในการแข่งขันกับตลาดน้ำแห่งอื่น ตลาดน้ำทั้ง 4 แห่ง มีปัญหาด้านความสะดวกของพื้นที่และสาธารณูปโภคในตลาดน้ำภาคกลางมีปัญหาด้านการจัดการพื้นที่ของตลาด และ ตลาดน้ำภาคกลางมีปัญหาด้านการจัดการเกี่ยวกับกิจกรรมของตลาดน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวุฒิ คำหวัน (2545) ที่ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาเมืองสุโขทัย-ลก เพื่อรองรับการท่องเที่ยวชายแดน โดยทำศึกษาบทบาทของการท่องเที่ยวที่มีต่อเมืองสุโขทัย-ลก รวมทั้งปัญหาและผลกระทบของการท่องเที่ยว ที่มีต่อเมืองสุโขทัย-ลก เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยว และนำไปสู่การเสนอแนวทางในการพัฒนาเมืองสุโขทัย-ลก เพื่อรองรับการท่องเที่ยวชายแดน และเพื่อให้เกิดการพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของเมือง ผลการศึกษาพบว่าจุดเด่นของเมือง คือ มีโครงสร้างของเส้นทางที่มีเครือข่ายเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวและเมืองต่างๆ ในภูมิภาคได้ทุกทิศทาง รวมถึงประเทศมาเลเซีย มีความพร้อมด้านที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการการท่องเที่ยว เป็นแหล่งจับจ่ายสินค้าชายแดนและมีสถานบันเทิงจำนวนมาก รวมทั้งเป็นประตูการท่องเที่ยวในพื้นที่ตอนในของจังหวัดนราธิวาส ส่วนจุดด้อย คือ ปัญหาความแออัดของการคมนาคมและย่านการค้า ปัญหาความเสื่อมโทรมของด่านและสถานีรถไฟสุโขทัย-ลก ภาพลักษณ์ของเมืองที่ไม่ปลอดภัย อีกทั้งปัญหาน้ำท่วมขัง ปัญหาขยะจากชุมชน ขณะที่โอกาสของพื้นที่ ได้แก่ การพัฒนาเมืองเพื่อรองรับการท่องเที่ยวชายแดน การได้รับการสนับสนุนแผนงานหรือโครงการต่างๆ ได้แก่ โครงการพัฒนาภายใต้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณด่านสุโขทัย-ลก และแผนพัฒนาของเทศบาลสุโขทัย-ลก ด้านอุปสรรคของพื้นที่ คือ ขาดการวางแผนการท่องเที่ยวอย่าง

จริงจังกจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการแข่งขันกับเมืองชายแดนเบตง และสะเตา รวมทั้งการพึ่งพานักท่องเที่ยวจากมาเลเซียมากขึ้นไป ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่มีดังนี้ คือ การใช้ที่ดินประเภทต่างๆ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีอำนาจในการดึงดูด และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนาแสนวงศ์ (2542) ที่ทำการวิจัยเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตทหาร กรณีศึกษาของพลรบพิเศษที่ 2 เพื่อศึกษาสภาพการณ์การดำเนินงาน และผลการดำเนินงาน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของทหารที่ผ่านมา ศึกษาความสอดคล้องระหว่างแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทหาร กับแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเพื่อเสนอแนวทางการจัดการเปิดพื้นที่ทหารเป็นแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนการควบคุมการใช้พื้นที่ทหารเพื่อการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม พบว่าการท่องเที่ยวในกองพลรบพิเศษที่ 2 มีลักษณะของการจัดการตามแนวทางของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นหลักในการดำเนินงานโดยเน้นคุณภาพ ซึ่งมีทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติเป็นสินค้าหลัก และมีกิจกรรมเสริมต่างๆ เป็นสินค้ารอง แต่การท่องเที่ยวในปัจจุบันยังไม่เป็นที่แพร่หลายเนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดป้ายสื่อความหมายและความปลอดภัยในการเดินป่า แต่การสอบถามจากนักท่องเที่ยว พบว่ามีความพึงพอใจและต้องการกลับมาเที่ยวอีกครั้ง นอกจากนี้ยังมีแนวทางการจัดการเปิดพื้นที่ทหารเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ 6 แนวทาง คือ การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การจัดการโครงสร้างพื้นฐานและบริการการท่องเที่ยว การจัดการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก การจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น การจัดการส่งเสริมการตลาด และการจัดการด้านการลงทุน

2.3 แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของตลาดน้ำภาคกลางเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 1) ด้านการพัฒนาบุคลากร คือ ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่รัฐและสถานประกอบการ ด้านการสื่อสาร การพูดภาษาอังกฤษ ควรให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในพื้นที่ตลาดน้ำภาคกลางให้กับนักท่องเที่ยวเจ้าหน้าที่รัฐและสถานประกอบการ ควรเพิ่มพูนความรู้ด้านการบริการ ให้กับนักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่รัฐและสถานประกอบการ ควรให้ความรู้ความเข้าใจด้านวัฒนธรรมของท้องถิ่นแก่นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่รัฐและสถานประกอบการ ฝึกอบรมความรู้และประสบการณ์ด้านมัคคุเทศก์ให้กับสถานประกอบการ พัฒนาด้านมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี ให้กับนักท่องเที่ยวเจ้าหน้าที่รัฐและสถานประกอบการ เพิ่มพูนความรู้ด้านการประสานงานกับองค์กรท่องเที่ยวด้วยกันให้กับนักท่องเที่ยวและสถานประกอบการ 2) ด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย คือ ควรมีการอำนวยความสะดวกด้านป้ายต่างๆ เช่น ป้ายบอกทาง และระยะทางไปสถานที่ท่องเที่ยว อำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยของห้องน้ำสำหรับผู้ใช้บริการ การอำนวยความสะดวกด้านการคมนาคม เดินทางมาสถานที่ท่องเที่ยว ความสะดวกด้านร้านอาหารที่ถูกสุขอนามัย ความสะดวกด้านความปลอดภัยในการเดินทาง เช่น มีป้ายเตือนทางโค้ง ทางขึ้นเขา ลงเขา และหุบเขา ความสะดวกด้านที่พักอาศัยของนักท่องเที่ยว และควรอำนวยความสะดวกด้านการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ 3) ด้านการประชาสัมพันธ์และโฆษณา คือ ควรประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของตลาดน้ำภาคกลางโดยทางโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต วิทยุกระจายเสียงประจำจังหวัด หรือการใช้แผ่นพับและแผ่นโปสเตอร์ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย เช่น สนามบิน สถานีรถทัวร์ และสถานีรถไฟ การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของตลาดน้ำภาคกลาง โดยองค์กรภาครัฐและองค์กรต่างประเทศ 4) ด้านการประสานงานเครือข่ายเป็นรายกิจกรรม คือ ควรมีการสร้างเครือข่ายระหว่างสถานประกอบการกับหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาประจำจังหวัดในพื้นที่ตั้งของตลาดน้ำ ควรมีการสร้างเครือข่ายระหว่าง

สถานประกอบการกับองค์กรเอกชน เช่น โรงแรม ที่พัก ควรมีการสร้างเครือข่ายระหว่างสถานประกอบการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต. อบจ. เทศบาล และควรมีการสร้างเครือข่ายระหว่างสถานประกอบการกับแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชฌพันธ์ วนิชชาภิวงศ์ (2543) ที่ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติภูกระดึง เพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ และเพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ พบว่าอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ยังคงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ทำให้พื้นที่ได้รับผลกระทบทั้งที่เกิดจากนักท่องเที่ยว และเกิดจากการบริหารจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติภูกระดึงแบ่งได้ดังนี้ คือ ด้านพื้นที่ แบ่งเป็นเขตบริการ เขตท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเขตสงวนสภาพธรรมชาติ ด้านการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว ได้แก่ มาตรการควบคุมนักท่องเที่ยวและมาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมและกระบวนการ ด้านการประชาสัมพันธ์ และการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คำนี้ถึงผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ส่วนข้อจำกัดของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ การขาดงบประมาณ การขาดความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการขาดจิตสำนึกที่ต่อสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับงานวิจัยของอิทธิมัย พรหมจรรยา ชุตินา ต่อเจริญ และคมสัน รัชตพันธ์ (2547) ที่ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวชนบท จังหวัดภูเก็ต เพื่อศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวชนบทจังหวัดภูเก็ต ให้เป็นตัวอย่างในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และช่วยส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งในกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อเตรียมความพร้อมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการประเมินศักยภาพกิจกรรมการท่องเที่ยวชนบท เพื่อฝึกให้ประชาชนสามารถพัฒนาและวางแผนการท่องเที่ยวชนบท และเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องแลกเปลี่ยนประสบการณ์และผลประโยชน์ร่วมกัน โดยเป็นกรณีศึกษาที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นเป็นสำคัญ ผลการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวชนบทในจังหวัดภูเก็ต สามารถขยายตัวได้อย่างรวดเร็วในอนาคต เนื่องจากมีการรวมตัวของชุมชนที่เข้มแข็ง จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดการจ้างงานในท้องถิ่น โดยมีปัจจัยที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ เศรษฐกิจ ระบบนิเวศ และสังคมวัฒนธรรม เป็นตัวชี้วัดที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวชนบทอย่างยั่งยืน แต่ทั้งนี้ต้องมีแนวร่วมในการดำเนินงานในระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นด้วย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. พัฒนาตลาดน้ำทั้ง 4 แห่ง โดยปรับปรุงสภาพแวดล้อมระบบสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน ปรับปรุงคุณภาพที่พัก ร้านอาหาร ร้านของฝากของที่ระลึกตลอดจนบริการต่างๆ จัดทำป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ให้ชัดเจน และดูแลบริการสาธารณสุขในพื้นที่ต่างๆ ให้ได้มาตรฐานอยู่เสมอ
2. อนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น โดยอนุรักษ์และคงสภาพความดั้งเดิมของโบราณสถาน และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในท้องถิ่น

3. เผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว โดยเผยแพร่ความรู้และเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่เยาวชนในท้องถิ่น จัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้น ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวแก่ประชาชนในพื้นที่ จัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลและบุคคลระหว่างหน่วยงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวระดับจังหวัด
4. แบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ในบริเวณที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ชัดเจน และจัดระบบข้อมูลในการเดินทาง เพื่อควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่
5. ส่งเสริมการผลิตสินค้าในชุมชนท้องถิ่น เพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว
6. สนับสนุนเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจร่วมกันของประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
7. จัดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงภายในจังหวัด และระหว่างกลุ่มจังหวัด
8. ส่งเสริมผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการให้มีมาตรฐานมากขึ้น
9. ประชาสัมพันธ์ข้อมูลท่องเที่ยวให้ครบทุกด้าน และใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์อย่างหลากหลาย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาตลาดน้ำอื่นที่มีลักษณะคล้ายกัน โดยอาจศึกษาเพื่อหาแนวทางพัฒนาในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว เช่น แนวทางพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศาสนา แนวทางพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแนวทางพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม ประเพณี เป็นต้น เนื่องจากแต่ละแหล่งท่องเที่ยวมีข้อจำกัดที่แตกต่างกันออกไป ทำให้แนวทางการพัฒนามีความแตกต่างกัน
2. ควรศึกษาการพัฒนาศักยภาพของคนในท้องถิ่น ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน และในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะพื้นที่ใน 4 ตลาดน้ำ ดังนั้นผู้ที่สนใจที่จะทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ควรทำการศึกษาเชื่อมโยงกับจังหวัดใกล้เคียง เพื่อจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวได้อย่างกว้างขวาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี